

Roald Dahl in David Wood
**JAKEC
 IN BRESKEV
 VELIKANKA**

Roald Dahl in David Wood

**JAKEC
 IN BRESKEV
 VELIKANKA**
 (JAMES AND THE GIANT PEACH)

IGRA ZA OTROKE • PRVA SLOVENSKA UPORIZORITEV

Prevajalec Milan Dekleva
 Režiser Matjaž Latin
 Dramaturginja Tatjana Doma
 Scenografinja Mateja Kapun
 Kostumografinja Mira Strnad
 Avtor glasbe in korepetitor Sebastijan Duh
 Koreografinja Nina Fajdiga
 Avtor videa Fi Produkcija d. o. o.
 Lektor Jože Volk

IGRALCI
Jakec Petja Labovič k. g.
Stara zelena kobilica Renato Jenček
Gospodična Pajek Tarek Rashid
Stonoga Tanja Potočnik
Pikapolonica Jagoda
Deževnik Damjan M. Trbovc
Turistični vodič po New Yorku, TV-reporter Rastko Krošl
Teta Cvek, Prvi mornar David Čeh
Teta Cmok, Drugi mornar Igor Žužek
Starček, Kapitan Igor Sancin

Vodja predstave Zvezdana Kroljič Štraki • Šepetalka Breda Dekleva • Lučni mojster Jernej Repinšek • Tonski mojster Drago Radakovič • Vodja projekcije Dušan Žnidar • Rekviziterka Manja Vadla • Dežurni tehnik Aleksander Abraham • Šivilji Marjia Žibert, Ivica Vodovnik • Frizerki Marjana Sumrak, Andreja Veselak Pavlič • Garderobkeri Melita Trojar, Mojca Panič • Odrski mojster Gregor Prah • Tehnični vodja Miran Pliko • Upravnica mag. Tina Kosl

PREMIERA **30. SEPTEMBRA 2016**

Tatjana Doma

**»ŠČEPEC ČAROVNIJE
 TE LAHKO DALEČ POPELJE«**

Letos obeležujemo slavnostni jubilej priljubljenega pisatelja Roalda Dahla, ki bil 13. septembra praznoval 100. rojstni dan.

Britanski pisatelj norveškega rodu je eden najbolj priljubljenih mladinskih piscev in verjetno tudi eden najbolj prodajanih avtorjev za otroke. Je avtor številnih uspešnic – *Jakec in breskev velikanka*, *Čarli in tovarna čokolada*, *Čarli in veliko stekleno dvigalo*, *Čudoviti lisjak*, *Danny, prvak sveta*, *Veliki dobrodrušni velikan*, *Čarovnice*, *Matilda*, *Odvratne rime* ... Napisal je 19 knjig za otroke, ki so jih prevedli v 58 jezikov in jih prodali več kot 200 milijonov izvodov. Poleg knjig za otroke je vseskozi pisal kratke zgodbe za odrasle, ki slovijo po nepričakovanih koncih in mračnem humorju. Velja za enega najboljših pripovedovalcev zgodb za otroke 20. stoletja. Za svoj prispevek na področju literature je med drugimi prejel nagrado za življenjsko delo World Fantasy leta 1983, nagrado otroški avtor leta British Book leta 1990, leta 2008 pa ga je časopis *The Times* uvrstil na 16. mesto na lestvici pedesetih največjih britanskih pisateljev od leta 1945.

O svojih zgodbah za otroke je izjavil: *Svoje stališče izrazim z blaznim pretiranjem. Samo na tak način uspeš pri otrocih.* Zgodbe Roalda Dahla so sarkastične in smešne, tako da jih vžubijo tudi odrasli. Njegov svet je vedno plod čiste fantazije, poln domišljije, vedno malce krut, vendar nikoli brez humorja. Dahlov humor je vznemirljiva mešanica grotesknega in komičnega. Za večino njegovega pisanja je značilen krut, mračen in neusmiljen pogled na svet, ki ga spretno prepleta s humorjem.

Eden njegovih zelo pogostih motivov je, da ljudje niso to, kar se zdijo. O svojem delu za otroke je dejal, da ima srečo, ker se otroci smejejo istim šalam kot on. Mlade bralce je pritegnil z bujno domišljijo, s neverjetnimi dogodivščinami in blaznim pretiranjem.

Svoje bralce je razveseljeval z zlobnimi maščevanji nad krutimi odraslimi, ki so slabo ravnali z otroki. Tudi nedolžni odrasli so pri Dahlu pogosto deležni krute

obravnave. Ob to so se obregnili številni kritiki. V *New York Times Book Review* je Dahl pojasnil, da so otrokom najljubši odlomki njegovih knjig ravno najbolj kruti dogodki. Da jih otroci ne povezujejo z resničnim življenjem, temveč uživajo v domišljiji. Pojasnil je še, da je njegova zloba maščevanje, saj morajo biti podeli kaznovani.

Dahlove knjige za otroke so napisane z gledišča otroka – nesentimentalne, mračne vsebine z obilo črnega humorja. Nastopajo hudobni, pogosto tudi fizično odbijajoči odrasli, ki sovražijo in maltretirajo otroke, ter odrasel pozitiven lik, ki predstavlja kontrapunkt hudobnežem. Množica hudobnih likov je možna referenca na vse zlorabe, ki naj bi jih Dahl doživljal v različnih internatih, ki jih je obiskoval. Ko ga je ravnatelj skupaj z nekaj soočilci brutalno pretepel, ker so v trgovini skrili mrtvo miš v kozarec z bomboni, ga je mama prepisala na drugo šolo.

Igor Sancin, Igor Žužek, Petja Labovič, Rastko Krošl, David Čeh

Igor Sancin, Petja Labovič

V Dahlovih knjigah otroci vedno zmagajo. Njegovo sporočilo, da dobro, mlado in prijazno zmaga nad stariim, pohlepnim in zlobnim, je zelo jasno. Pod površjem svojih ekscentričnih zgodb se zavzema za prijaznost, pod kruto vsebino pa se ponavadi skrivajo pozitivna čustva. Vse skupaj je začinjeno z veliko temačnega humorja, grotesknimi zapleti in verbalnim ter fizičnim nasiljem.

Roald Dahl se je rodil 13. septembra leta 1916 v Walesu. Njegova starša sta bila norveškega rodu, doma so govorili norveščino, ki je bila Roaldov prvi jezik. Poletja je preživljal pri starih starših v Oslu na Norveškem. Bil je nagajiv otrok, vedno se je zapletel v težave.

Pri štirih letih mu je umrl oče. Mati se z otroki ni vrnila na Norveško. Pokojni oče si je želel, da bi otroci obiskovali britanske šole. Za Roaldovo izobraževanje v zasebnih šolah so prodali tudi družinski nakit. Zamenjal je več šol, nobene pa ni ohranil v posebej lepem spominu. Šolska leta je opisal kot *dneve groze, polne pravil, pravil in še pravil, ki jih je treba spoštovati*, kar ga je navdihovalo pri pisanju strašljivih zgodb. V tem obdobju se je izkazal pri športu, bil je kapetan več ekip, zaradi tega pa tudi precej bolj priljubljen med vrstniki.

Po zaključku šolanja se je leta 1936 zaposlil v naftnem podjetju Shell. Po dveh letih usposabljanja je bil premeščen v Dar es Salaam v današnji Tanzaniji. Ob začetku druge svetovne vojne se je novembra 1939 pridružil britanskim zračnim silam v Nairobiju ter po 7 urah in 40 minutah učenja že letel sam. Posebnega usposabljanja za bojevanje v zraku ni imel. Leta 1940 je v Egiptu ob zasilnem pristanku v puščavi doživel nesrečo, pri kateri je začasno oslepel. Med okrevanjem se je zaljubil v glas medicinske sestre, ki je skrbela zanj, vendar ga je zaljubljenost ob povratku vida minila. Leta 1941 je sodeloval v bitki za Atene, med katero je sestrelil več nemških letal, junija pa je bil odpuščen iz vojske zaradi zdravstvenih težav.

Leta 1942 je bil premeščen v Washington kot pomočnik atašeja zračnih sil, takrat je tudi začel pisati. Avgusta istega leta je izdal svojo prvo zgodbo o letalski nesreči. Začel je objavljati kratke zgodbe v časopisu *Saturday Evening Post*, hitro pa so se začele pojavljati tudi v drugih časopisih. Njegove zgodbe so postale vse manj realistične in vse bolj fantastične.

V tem času ga je Walt Disney povabil v Hollywood in mu naročil scenarij za film. Nastalo je njegovo prvo delo za otroke *Gremlini* – zgodba o Gremlinih, ki ni bila nikoli posneta, vendar je leta 1943 izšla kot slikanica. Dahl je v Washingtonu med drugim sodeloval pri prenosu informacij med tajnimi službami in se spoprijateljil z mojstrskim kanadskim vohtonom Williamom Stephensonom. Ob koncu vojne je imel čin podpolkovnika, s svojimi dosežki v boju si je prislužil tudi naziv letalskega asa.

Dahl je najprej pisal kratke zgodbe za odrasle, ki slovijo po nepričakovanih preobratih, njegova kariera

Petja Labovič, Damjan M. Trbovc, Tarek Rashid, Tanja Potočnik, Jagoda

Tarek Rashid, Tanja Potočnik, Petja Labovič, Jagoda, Renato Jenček

otroškega avtorja se je začela v 70. letih 20. stoletja, ko je tudi sam postal oče.

Dejal je, da ne bi mogel pisati knjig za otroke, če jih sam ne bi imel. V prvem zakonu z igralko Patricio Neal se jima je rodilo pet otrok. Takoj, ko so bili dovolj stari, si je začel izmišljevat zgodbe, ki jim jih je pripovedoval pred spanjem. Te zgodbe so bile osnova za njegovo pisateljsko kariero pisca za otroke, ki se je začela leta 1961 prav z *Jakcem in breskvi velikanka*. Dahl je izjavil, da je bilo izmišljevanje vedno novih zgodb za lahko noč izvrstna praksa za njegovo pisateljsko kariero: *Otroci so zelo kritični. Hitro izgubijo zanimanje. Vzdrževati moraš napetost zgodbe. Če se ti zdi, da se je otrok začel dolgočasiti, si moraš izmisliti nekaj, kar ga šokira. Nekaj, kar vznemiri. Vedeti moraš, kaj je otrokom všeč.*

Roald Dahl je umrl 23. novembra 1990 za redko boleznijo po imenu mielodisplastična anemija. Družina mu je pripravila neke vrste vikinski pogreb, saj so z njim pokopane njegove palice za biljard, nekaj izjemno dobrega burgundca, čokolada, svinčniki HB in žaga.

Jakec in breskev velikanka (*James and the Giant Peach*) je fantastični roman, ki ga odlikujejo humor, drznost in neverjetne domišljajske prigode. Čeprav se *Gremline* pogosto omenja kot Dahlov prvi primer pisanja za otroke, je *Jakec in breskev velikanka* njegov prvi zavestni poskus tovrstnega pisanja.

V sadovnjaku poleg Dahlove hiše na podeželju Buckinghamshira je stala češnja. Med opazovanjem drevesa je Dahla prešinila misel, kaj bi se zgodilo, če bi začele češnje nekega dne rasti in rasti. Poleg češenj velikank je razmišljal tudi o velikanskih hruskah in jabolkih. Na koncu se je odločil za breskev, ker je lepša, večja in bolj mehka od češnje. Knjigo je posvetil hčerama Olivii in Tessi. Prvič je izšla leta 1961, požela navdušujoče kritike in odzive ter zaznamovala začetek njegove bogate kariere pisca za otroke.

V središču zgodbe je angleška sirota, ki vstopi v čarobno breskev velikanko in doživi nepozabno fantastično avanturo s sedmimi prav tako čarobno povečanimi žuželkami.

Knjiga je več kot 50 let po svojem nastanku še vedno zelo popularna, po njej pa je leta 1996 nastala tudi risanka.

Jakcu umrta starša na nenavaden in krut način – potepta jų nosorog. Zato mora Jakec živet v zlobni matema Cvek in Cmok, ki ga psihično in fizično maltretirata in z njim zelo slabo ravnata. Zmerjata ga, obkladata da v njihovi imeni in ponižujeta, ne dovolita mu, da bi se igral in si našel prijatelje. Dahl se ne ukvarja za razlogi, zakaj sta teti tako zlobni. Jakec pa se zaradi svoje nezaupljivosti položaja takoj priljubi gledalcem, ki z njim od začetka sočustvujejo in navijajo zanj. Jakec je na začetku nesamozavesten, osamljen, brez prijateljev, nihče ga nima rad, zelo težko se upre tetama, se postavi zase in sprejema odločitve.

Nekega dne sreča Starca, ki mu podari čarobne krodilje jezike s posebno močjo. Jakcu se čarobno darilo po nesreči razsuje po tleh v bližini stare breskve. Naslednje jutro tam zraste breskev velikanka, velikanke pa so tudi vse žuželke ob njej. Skupaj se odpravijo na neverjetno avanturo, ki jim spremeni življenje.

Čeprav se na začetku zdi popolnoma nemogoče, da bi se Jakcu lahko življenje kdaj spremenilo na boljše, mu prav čarobni krodilji jeziki prinesejo novo življenjsko priložnost. Ne glede na to, v kako slabi življenjski situaciji je Jakec, vedno obstaja upanje, da se stvari lahko obrnejo v pozitivno smer. Čarobni jeziki predstavljajo za Jakca nov začetek, prinašajo mu možnost pobege in boljšega življenja. Teti doživita strašen konec, potepta jų breskev velikanka, vendar njuna smrt prinaša upanje, da se bo Jakčevo življenje obrnilo na bolje.

Jakec postane vedno bolj javejen, samozavesten, začne sprejemati odločitve, najde prijatelje in postane vodja skupine in avanture.

V *Jakcu in breskvi velikanki* se Dahl dotakne več otrokom pomembnih tem.

PRIJATELJSTVO

Sirota Jakec je zelo osamljen, nima staršev ne prijateljev. Živi z zlobnima tetama in hrepeni po prijateljih. Ko pred njihovo hišo zraste breskev velikanka, nepričakovano najde zveste in predane prijatelje v nenavadni družini žuželk. Na razburljivem popotovanju po oceanu se med njimi splete prijateljstvo in postanejo zavezniki v nevarnih preizkušnjah. Skupaj premagujejo ovire in pazijo drug na drugega. Potovanje Jakec spremeni, saj mu omogoči, da končno vzpostavi odnose, ki temeljijo na zaupanju, skupnih odločitvah in skupnem delu.

SMRT

Pogosti temi Dahlovega pisanja, kruti dogodki in nenadna smrt, sta gonilo dogajanja tudi v *Jakcu in breskvi velikanki*. Takoj na začetku na krut način umrta njegova starša, kmalu zatem breskev velikanka potepta še hudobni teti. Čeprav sta zlobni in nesimpatični, njuna kruta, nepričakovana smrt lahko šokira mlade bralce, hkrati pa prinaša upanje na boljše življenje.

UPANJE

Ne glede na to, kako je Jakcu hudo, verjame, da se mu lahko zgodi nekaj čudovitega. Ko mu Starček podari čudežne jezike, jih vzame, saj Starcu verjame, da mu lahko prinesejo srečo. Prav zaradi upanja v boljšo prihodnost se poda na neverjetno potovanje.

STRAH

Strah pogosto določa reakcije likov. Na začetku se Jakec boji zlobnih tet, ko sreča žuželke velikanke, se najprej boji tudi njih. Ustraši se, da ga bodo pojedle, do njih je nezaupljiv. Ko vidi, da mu nočejo nič slabege, se ob njih sprosti in postane bolj samozavesten. Premik od začetnega strahu do pozitivnega izida se večkrat ponovi. Na potovanju se Jakec večkrat sooča z lastnimi strahovi, vendar jih začne uspešno premagovati. Sooča se z okoliščinami, ki mu vzbujajo strah, in s tem odrasča.

ZAPUŠČENOST, OSAMLJENOST

Zaradi nenadne smrti staršev mora Jakec živeti s hudobnima tetama, ki ga že takoj na začetku zapustita, saj ga ne sprejmeta in ga nimata radi. Čeprav živijo skupaj, sta do njega hladni in ukazovalni in ga prepuslita popolni čustveni osamljenosti. Jakec vse svoje življenje živi z občutkom zapuščenosti, saj je ves čas sam. Zato je zelo pomemben konec zgodbe, ko s novimi prijatelji ostanejo skupaj in se odločijo, da si bodo delili življenjsko pot. Jakec spozna, da ga novi prijatelji ne bodo nikoli zapustili.

TRANSFORMACIJA

Breskev in žuželke doživijo med dogajanjem radikalno fizično transformacijo. Jakec se ne spremeni fizično, doživi pa velike psihične spremembe. Iz nemogočega, osamljenega in prestrašenega fanta zraste v močnega in odločnega mladeniča, ki vzame usodo v svoje roke in pravično in pošteno vodi skupino.

UPOR

Čeprav se Jakec svojih krutih tet boji, ni do njih ni nikoli popolnoma poslušen in ubogljiv. Na tih način se jima upira in si poskuša vsaj malo polepšati svoj vsakdan. Če bi ubogal teti in ostal v hiši, ne bi nikoli našel tulaneta v breskev in ne bi nikoli odpotoval. Zatralskim avtoritetam se upirajo tudi njegovi spremljevalci, saj se odkrito norčujejo iz tet.

Jakec in breskev velikanka je zgodba o prijateljstvu in pogumu, je zgodba o odrasčanju in premagovanju življenjskih ovir, ovita v čudovito domišljjski svet, kjer oživijo tako rastline kot živali. Jakcu pomagajo, da se znebi zlobnih tet in najde prave prijatelje. Čeprav je življenje včasih grozno in nepriavčno, vsak najde prijatelje in svoje mesto na tem svetu, če mu le ne zmanjka poguma. Na težki poti pa pomaga sščepec čarovnjek, če le verjamemo vanjo.

PRVIČ V SLG CELJE

Foto: Uroš Hočevar

**PETJA
 LABOVIČ,**
 dramski igralec

Star je 23 let in pol in končuje študij dramske igre in umetniške besede na AGRFT v Ljubljani. Še malo pa bo nehal hoditi v šolo. Ko je bil mlajši, je zelo rad bral *Matilda* Roalda Dahla. Preberite jo, če je še niste. Ali pa vsaj pogledite film, je tudi super. *Jakca in breskve velikanke* pa pred predstavo še ni prebral, tako da, če je kdo od vas tudi ni, brez skrbi, pojdite skupaj z njim na to potovanje.

Foto: Marjia Veselc

**MATEJA
 KAPUN,**
 scenografinja

Svojo kreativno pot je začela leta 1997. Kot scenografinja, oblikovalka 3D-objektov in kreatorica maske je sodelovala pri različnih prireditvah, sнемanjih glasbenih videospotov in oddaj. Ustvarila je številčno in domišljjsko oblikovane scenografije za poslovne dogodke, modne revije, sejemske in razstavne prostore ... Deluje tudi na področju gledališke scenografije in pri izboru ter izdelavi scenskih elementov in rekvizitov za gledališke predstave.

Foto: Matjaž Vencelj

**MIRA
 STRNAD,**
 kostumografinja

Od leta 2005 se aktivno in profesionalno ukvarja z oblikovanjem in izdelovanjem lastnih unikatnih izdelkov – po sistemu »produktnega dizajna«
 samostojno razvija lastno linijo pod skupnim imenom *Miricota*. Svoje likovne sposobnosti uveljavlja tudi v scenografiji in drugih umetniških projektih. Redno sodeluje s kulturnim društvom Plesna izba Maribor in z Mladinskim kulturnim centrom Maribor. Z režiserjem Matjažem Latinom je sodelovala že pri dveh predstavah.

Foto: Gregor Potokar

**NINA
 FAJDIGA,**
 koreografinja

Diplomirala je na School for New Dance Development (SNDO) v Amsterdamu leta 2007. Kot performerka ali koreografinja je sodelovala z domačimi in tujimi koreografi in režiserji. Leta 2006 je prejela nagrado za mlado talentirano koreografino (International Theatre School Festival) za solo *Debris*. Je certificirana pedagoginja plesno-improvizacijskih tehnik Flying Low in Passing Through in članica 50 CollectiVe. Od leta 2010 je redna pedagoginja na umetniški gimnaziji SVŠGL – smer sodobni ples v Ljubljani ter gostujoča pedagoginja na plesnih akademijah po Evropi.

**Slovensko Ljudsko
 Gledališče Celje**
 Gledališki trg 5, 3000 Celje

Mag. Tina Kosl, upravnica
 Dr. Borut Smrekar, svetovalec upravnice
 Tatjana Doma, dramaturginja
 Jože Volk, lektor
 Miran Pliko, tehnični vodja

Jermaja Volffand, vodja programa
 Mag. Barbara Petrovič, vodja marketinga in odnosov z javnostmi
 Telefon +386 (0)3 4264 214 • Telefaks +386 (0)3 4264 206
 E-naslov jermaja.volffand@slg-ce.si

Mag. Barbara Petrovič, vodja marketinga in odnosov z javnostmi
 Telefon +386 (0)3 4264 205 in +386 (0)51 651 821
 E-naslov barbara.petrovic@slg-ce.si

Gregor Potokar, strokovni sodelavec
 Telefon +386 (0)3 4264 205
 E-naslov gregor.potokar@slg-ce.si

Blagajna
 Uškes Zimšek, informatorka-organizatorka
 Jerica Viloz, strokovna delavka
 Telefon +386 (0)3 4264 208 • E-naslov blagajna@slg-ce.si
 (Blagajna je odprta vsak delavnik od 9.00 do 12.00 in od 15.00 do 18.00 ter uro pred začetkom predstave.)

Tajništvo
 Lea Toman, vodja uprave
 Telefon +386 (0)3 4264 202 • Telefaks +386 (0)3 4264 220
 Centrala +386 (0)3 4264 200
 E-naslov tajnistvo@slg-ce.si
 Spletne strani www.slg-ce.si

Ustanovitelj SLG Celje je Mestna občina Celje. Program gledališča finančno omogoča Ministrstvo za kulturo RS. SVET SLG CELJE Marjia Čokl Kos, Metka Hojnik Verdev (predsednica), mag. Alerka Obrul, Erik Safran, Jože Volk ČLANI STROKOVNEGA SVETA SLG CELJE Vojko Beišak, mag. Milena Čeko Pungartnik, Anica Kumer, Mojca Majcen, Miran Mlakar (predsednik), dr. Anton Šepetavec Gledališki list Slovenskega ljudskega gledališča Celje Letnik 66, sezona 2016/17, številka 2 Izdaja Slovensko ljudsko gledališče Celje. Vse pravice pridržane. Za izdajatelja mag. Tina Kosl • Urednica Tatjana Doma • Lektor Joža Volk • Fotograf Uroš Hočevar • Fotograf plakata Jaka Babnik • Oblikovanje Birofi
 Naklada 3000 Izvodov
 Celje, Slovenija, september 2016

Glavni medijski pokrovitelj

VEČER
 novinar, 1.107. VEČER.

prema
 IASKO
 GREEN LINE
 ŠTAJERSKIALP
 SUPERINA